

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Verschillende ontwikkelingen hebben tot dit wetsvoorstel geleid. Allereerst een onderzoek dat de Algemene Rekenkamer (hierna: ARK) in 2016 heeft gedaan naar het stelsel van onderwijshuisvesting. In dit onderzoek ("De praktijk gecheckt") doet de ARK een aantal aanbevelingen om het stelsel te verbeteren, onder andere het voorschrijven van het Integraal Huisvestingsplan (hierna: IHP), een meerjarig onderhoudsplan (hierna: MJOP) en definiëren van het begrip renovatie in wet- en regelgeving. Deze punten zijn in het huidige wetsvoorstel verwerkt.

De PO-raad, VO-raad en Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) hebben naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek en naar aanleiding van de overheveling van het buitenonderhoud in 2015 een gezamenlijk plan gepresenteerd: het Huisvestingsvoorstel VNG, PO-Raad, VO-raad. In 2018 is dit plan verder uitgewerkt tot 'Concretisering Huisvestingsvoorstel PO-raad, Vo-raad en VNG'. In de concretisering wordt benadrukt dat het investeringsverbod zoals dat geldt voor het primair onderwijs zou moeten worden versoepeld. Ook dit punt is opgenomen in het huidige wetsvoorstel.

In 2021 is het rapport inzake het Interdepartementale beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting – "Een vak apart" uitgekomen. Hierin worden de knelpunten en aanbevelingen rondom het stelsel van onderwijshuisvesting uitgebreid in beeld gebracht. Waar mogelijk zijn de aanbevelingen in dit wetsvoorstel verwerkt. Een aantal aanbevelingen uit het rapport IBO onderwijshuisvesting vraagt om meer doordenking en overleg met betrokkenen. Die aanbevelingen zijn daarom niet meegenomen in dit wetsvoorstel.

Daarnaast is er de laatste jaren steeds meer aandacht voor binnenklimaat op scholen. Uit onderzoek blijkt dat ventilatie en temperatuur invloed hebben op de leerprestaties. Leerlingen behalen betere resultaten als zij les krijgen in lokalen met een gezond binnenklimaat. Daarom wordt voorgesteld de zorg voor een gezond binnenklimaat bij wet te regelen.

2. Wie zijn betrokken?

PO-Raad, VO-raad en VNG hebben in 2016 een huisvestingsvoorstel geschreven over de knelpunten in de onderwijswetgeving ten aanzien van de onderwijshuisvesting. In 2018 hebben zij dit verder uitwerkt in een concretiseringsvoorstel. Van dit concretiseringsvoorstel is gebruik gemaakt bij het opstellen van dit wetsvoorstel.

Daarnaast zijn de ministeries van BZK en EZK geconsulteerd bij dit voorstel, vanwege hun taak op het gebied van verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Ook is BZK betrokken omdat bekostiging van onderwijshuisvesting aan gemeenten via de algemene uitkering van het gemeentefonds loopt.

Dit wetsvoorstel heeft ook consequenties voor de rol van de Inspectie van het Onderwijs en de Onderwijsraad. Daarom zijn zij ook geconsulteerd voorafgaand aan de internetconsultatie.

3. Wat is het probleem?

De voorraad van schoolgebouwen in Nederland is sterk verouderd. Vervanging van verouderde gebouwen komt moeizaam op gang. Gemeenten en schoolbesturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid t.a.v. onderwijshuisvesting. Het huidige stelsel waarin aanvragen individueel ingediend en behandeld worden bemoeilijkt een beleidsrijke en integrale beschouwing van de

benodigde investeringen in onderwijshuisvesting in een gemeente. Daarnaast vragen ontwikkelingen, zoals het belang van verduurzaming en een gezond binnenklimaat, om een herijking van de bestaande kaders. In de praktijk blijkt dat niet altijd duidelijk is hoe de verantwoordelijkheden tussen gemeenten en schoolbesturen zijn verdeeld. Met een heldere, onderbouwde verantwoordelijkheidsverdeling kan een eerste stap worden gezet naar een betere samenwerking voor en verduurzaming van onderwijshuisvesting. In dit wetsvoorstel wordt die verantwoordelijkheidsverdeling beschreven. Tevens wordt in het primair onderwijs het verbod om te investeren in het schoolgebouw ingetrokken. In het voortgezet onderwijs is dit al mogelijk.

4. Wat is het doel?

Het doel van dit wetsvoorstel is dat gemeenten en het schoolbestuur tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van bouw, beheer en onderhoud van schoolgebouwen in het funderend onderwijs komen. Dit wetsvoorstel kan op die manier de werking van het gedecentraliseerde stelsel verbeteren.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zowel de ARK als het IBO adviseren om de wet aan te passen. Daarnaast zijn deze aanpassingen ook gewenst door het veld (PO-Raad, VO-raad VNG). Zonder aanpassingen in het stelsel zal het vervangingstempo van de verouderde schoolgebouwen niet toenemen of zelfs afnemen.

6. Wat is het beste instrument?

Dit wetsvoorstel is niet de enige oplossing voor het aanpakken van de verouderde schoolgebouwen. Het is één onderdeel in een pakket van maatregelen wat in de komende jaren getroffen dient te worden om de kwaliteit van schoolgebouwen weer op peil te kijken. In het rapport van de ARK en het IBO worden in ieder geval de aanpassingen in dit wetsvoorstel genoemd als noodzakelijke aanpassingen van het stelsel.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Het wetsvoorstel raakt met name schoolbesturen en gemeenten. Daarnaast wordt het voor leerlingen en ouders mogelijk om een beroep te doen op een gezond binnenklimaat. De verwachting is dat de toename van de regeldruk voor deze partijen beperkt is.